

Passuth Krisztina

Mágikus minimál

Pauer Gyula legújabb munkái*

- Forrás Galéria, Budapest
- 2008. december 12 – 2009. január 15.

Amit látunk, az nem más, mint a jéghegy csúcsa. A jéghegy kilenc tized része nem érzékelhető, illetve csak virtuálisan létezik valahol a világűrben, vagy tőlünk nem is olyan távol, esetleg éppen bennünk, valamilyen mélyrétegbe sülyedve. Csak éppen általában nem látjuk. Pontosabban, csak belső szemünkkel, erősen koncentrálnálva látjuk, azt, ami PAUER GYULA több évtizedes munkásságából emblematikus értékű: mint például – a magyar művészetben már klasszikussá vált – *Pszeudo* (1970), *Maya* (1978), a *Híres Nagyatádi Pszeudo Fa* (1978), a *Tünetetötábla-erdő* (1978), *A torinói lepel szobra* (1991), a *II. világháborús emlékmű* (1991), és talán legtisztábban, félreérthetetlenül és fájdalmasan valóság-

* Elhangzott: Pauer Gyula kiállításának megnyitóján, Forrás Galéria, Budapest, 2008. december 11. A kiállítás nyitva: 2009. január 15-ig.

PAUER GYULA
Nagy kockasarak részlet, 2008, akril, vászon, lakk, 150x150 cm

gosan a *Cipők a Dunaparton* (2005), valamint a *Pszeudokínpad* (2005), a *Gólyavári pannó* (2008) – csak hogy jelzésszerűen felelevenítsünk néhányat. Mindezek nem külön-külön, más és más műfajként, csak együtt, ugyanabban a közegben, Pauer Gyula saját külön bejáratú „pszeudó” közegében léteznek, annak részei, bármilyen műfajban készültek is.

Mit is látunk, ha belépünk a galériába? Nagyméretű festmények és közepes méretű, különböző alakú testeket: tetraédereket, dodekaédert, izokaédereket, azaz a platonai elképzelésben fogant testeket. Itt, most, a kiállítás részeként, megfoghatóan, sőt elmozdíthatóan is, testet öltöttek. Ezek a testek, a kartonból kialakított tetraéderek és társaik sötétebb színükkel kitűnő ellenpontot képeznek a nagyobb méretű, festett kép-kompozíciókkal. Több asszociációt is felkeltenek: így az orosz Miturics még 1920 körüli festett kartonkockáit, amelyekkel ő egy új, plasztikus-vizuális ábécé alapjait akarta megformálni, vagy a minimal art puritán geometriáját, Vasarely ezüstös befestett kockáit és másokat. Pauer többszögletű testeivel viszont ennél szabadabbak és ugyanakkor szabálytalanok is. Szimmetriájuk létezik ugyan, de csak rejtett, mint minden a kiállításban. Peter Weibel *A művészetén túl* című kötetéből idézem: „Ha a tárgyi világtól mint a képelemek belső szerveződésének külső modelljétől el van vágva a kapcsolat, akkor körök, felületek, vonalak, amelyek eddig tárgyak és tárgy-elemek ábrázolására szolgáltak, most önállóvá válnak, létrejött a színek és formák szabadsága, amely egy új, realista elvek helyett absztrakta esztétikai szerveződés igényel. A tárgynélküli képelemek belső szerveződésű modelljeül szolgálhattak a matematikai, illetve geometriai modellek, az aránytan, a szimmetria és szimmetriatörés, a diszimmetria és aszimmetria módszerei... Ez végül a hídverés újabb szakaszát tette lehetővé tudomány és művészet között...”¹ A hídverés tehát megteremtí a kapcsolatot a pseudo-képekkel, amelyek a kiállítás és azon túlmenően Pauer Gyula – sőt, nagyrészt a magyar művészet – főszereplői. Legalábbis egy ideje, mintegy 1970 óta. Hogyan is születtek? Pauer Gyula szavaival: „Az avantgard gondolkodás egyik alapvető szándéka ült bele lelkembe, amelyik azt diktálja, hogy a művész feltaláló is egyben... Olyan látvány érdekel, ami még nem látható...” A pseudo-képek – akárcsak a tetraéderek és társaik – első pillanatban lenyűgöznek szokatlan, nagyszabású látványukkal. De nem mindjárt tárják fel önmagukat: valójában rejtőzködnek. Külső, megtévesztően plasztikusnak tűnő felületük valójában tükörsíma és őrszi a titkokat. Megsimogatjuk őket, de hiába: a lényegüket

¹ Peter Weibel: *A művészetén túl*, 176. o.